

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *J. Aug. Persson*
 Härad: *Båre* Adress: *St. Graibredig 13, Lund*
 Socken: *Möllerberga* Berättat av: *upptecknarens mor*
 Uppteckningsår: *1942* Född år *o. mormor.* i *o. mormor.*

Trallkonsten är Rapp. s. 1-6.
I glahäret i St. Möllerberga. s. 7-8.
När skolorna gick omkring hos
bönderna. s. 9-11.

När kommittanten Rapp kom till Stora Mölleberga.

Det fanns en trollkonstnär på 1850- och 60-talet som hette Rapp, eller rättare egentligen Rapper, men han kallades allmänt för Rapp.

En dag vid den tiden så var han på turné i Mölleberga, och då kom han och helar på hos mina morfärelldor också.

De satt nu och åt midda när han kom, då fick min morfar syn på honom när han kom in på gården så sade han: nu kommer Rapp, det ska va roligt ä se när han trollar ä förvänder syn på folk.

Så kom han då in i stugan och helar, han kände ju alla bäde i Mölleberga och väl i hela Skåne och kanske längre också.

Gods Rapp så då morfar vill han äta midda ätor och fläsk så kan han sätta sig här hos mig vid bordändan.

Ja tack Hans Bengtson så då Rapp, och så satte han sig hos morfar, ta en tallrik och knif och sked till Rapp, Lanna så då morfar till min mor, och så gjorde hon ju det.

Men rätt som de då satt och åt ätor så var ärtorna gröna, va far ju vill si så då morfar ja tror Rapp har för-

trollad ärtorna, de e jo gröna hont har nu bured sig åt.

Jag har ju inte gjort något vid dem det har väl Hans Bengtsson sett, jag ju bara ätit af dem så då Rapp, så gap skratta han, ingen våga nu att äta af dem.

Men tycker ni inte om färger så kan jag strax ändra dem så då Rapp, och innan de hann tänka så var ärtorna ljusröda eller violetta, men då titta de alla på Rapp och trodde visst att han stod i förbund med den onde.

Så de inte vackra nu då så då Rapp, som fastsatt att äta ljusröda ärtor, de andre de våga nu inte, men han åt och han skrattade åt dem, varför äter ni inte så de han då, jag skall väl inte äta upp alla ärtorna heller.

Så var där en näg på en 17 är som tjena där som lille Ola han hadde länge settit och bligat på Rapp, så så då Rapp åt nu Ola och va nu inte städd du ser ju att jag äter.

Nu min god så då Ola vem vågar well äta röa ärtor så då Ola då kan man jo bli rö invärtes.

Då skratta Rapp, ja då får jag väl ändra färger en gång till.

Så innan de så vände af det så var ärtorna gula igen.

Men då tog de äter skedarna och börja att äta igen.

Wa fan ja vill si sa då morfar, hvar har nu Rapp burit si åt me ärtorna, ja har inte gjort nåt vid dem så då Rapp de ha varit gula hela tiden, det är bara ni som har sett galet alle samman, jag har ju ätit ni vågar ju inte.

Ja Rapp e då en jäkel ti kunna förvända syn sa då morfar, och så fick då Rapp en stor bupp för detta.

När de så gick frän bordet så tacka Rapp för maten, och så bjöd morfar på en priss omus ur sin näverdosa.

De va en rätt onusdosa Hans Bengtson har sa då Rapp, han borde ju ha en silfverdosa istället tycker jag.

Ja men va fan ja vill si sa då morfar, när man då inte har råd till att ha nån annan så.

Ja då får ja vell trolla dosan då så ska den snart bli silfver sa då Rapp ge mig nu dosan.

Och så fick Rapp dosan och ^{så} gjorde han några konster med den, och så lämna han den igen och sa va så go Hans Bengtson

nu är den silfver, den är väl finare den.

Ska ja ha den så då morfar och titta på den och öppna den, den var full med snus och så.

Var tog den gamla vägen så då morfar.

Ja det vet jag inte, den har jag ju trollat bort.

Så tacka morfar för silfver-borran och stappa den i fickan och tänkte sen inte på den mer.

Så så då Rapp till mormor kan jag få låna en blärtott, ja men så då mormor, gå upp på loftet Hanna och ta en där.

Så gick då min mor upp på loftet och tog en blärtott och lämna så Rapp den, och nu undrade alla vad han skulle göra med den, men den tog han gapa det värsta han kunde och så slök han blärtotten.

Då så Ola, de var en sulten fan slåg han inte blärtotten.

Men Rapp han bara skratta med full hals, och börja så krysta och knarkla sig och alka, och så haspa han upp de vackra silkeband ur halsen de någon gång hade sett och visade dem om armen på sig, sedan knystade han dem

ihop och räckte min mor dem och sade: var ä go Hanna
här har ni silkeband. töver ni kan kanta tröjeärmar med
till ni skall gifta er.

Min mor tåcha för silkebanden och lade dem sedan på
sängen så länge, ty där var ju mer att se.

Så tog han då Ols hus som låg i fönsterkarmen och lade
den mitt på bordet, men då skrek Olla ti, nu trollar han
han bort hvar för mig oss, de va en galen menska.

Säg men gör han ej så då morfar tala du di Olla så ska vi
se va han nu ska göra för nåt.

Så tog en upp en liten pinne eller trollstap som han hade
i innerfickan på rocken och vred och vände på den öfver
mössan och mumla så några ord och så sedan lyfte han på
mössan lite försiktigt, och då låg där flera ägg.

Wa fan ja vill så så då min morfar, var har di kommit
ifrån och så titta morfar mycket nog på flapp.

Men då bara så atta flapp, så trolle han öfver mössan
en gång till på samma sätt, och sen lyfte han på den igen,

Men då var äggen borta, var far to äggen vägen så, då min förrädnade morfar, ja de vet ja inte så då Rapp, men ja kan trolla dit dem igen om så är.

Så gick där en liten källing på golfvet den tog han och klappa och så det var en liten rar källing den, den slukar väl jag så då Rapp, och så tog han källingen i rompan och gapar rent farligt och sluka han källingen.

De va mi ett förbannad kräjä så då Ola han släp ju källingen, och så far Ola på dörren och ut på gården och glömde stänga dörren efter sig också, men då skratta Rapp så han hållt rent af att, då så min mor.

Ola trodde visst att han skulle släp honom också.

Så fick Rapp förskilling af morfar för tralleret, och en stor sup till, så tackar han och gick, nu till ett annat ställe för att där spela samma komedi, när han så var kommen att stycke utåt vägen så så de mormor till min mor, var gjorde du af silkebanden Hanna, jag lade dem ju på sängen, och när hon så skulle se efter så fars där inga, utan där låg nu bläretten och källingen. Så skulle nu morfar ta sig en pris ur silfver boxen, men den var också borta, det var nu ^{den gamla}.

Rockekäret eller iglakäret i Stora Mälleberga.

Det fanns ett kärr i Stora Mälleberga å N:3 på min morfars plan som kallades för rockekäret eller iglakäret, det var litet och senkt, vattnet gick inte mycket öfver knän, där växte nästan bara rockor, därför så kallades det för rockekäret, men så var där också iglar i massa och öfren sniglar och kornstagg, de kallades för kornbaggar af bönderna, en dag så skulle morfars bror timmerrnannen Moller hugga rockarna i käret men då fick han båda benen fullsatta med iglar ända upp till knän, så att han måste lägga hen och skynda sig hem till mormor och få plockat dem af, men det var ju ingen lätt sak, de hade ju bitit sig fast och nu blödde det ju öfverallt på benen på honom.

Men då tog mormor en fel hand, satt och strök på dem, då ramlade de af i massa, och sedan så plockade hon upp dem med vantar på och tvättade dem och lade dem så i en flaska med vatten i som de tog i morron, och så band hon bindor om benen på Moller så att blodet skulle stanna ty där var ju hål öfver allt, så att det såg färligt ut, sade min mor.

Och sen efter den dagen så väga ingen hugga rockar där utan att ha ställar på, mest var det träskottäflar de hade på då, sedan gjorde Moller en sorts isa som likna en tornnit med trabatten i och så ett gammalt klockelod under i botten att tynga den ned till botten ^{och i kärret} med och så en lång grof stake i den, så tog han morfars träskottäflar på sig så gick han och öste upp i glas i tiuntal med den och bade dem på flaskor och gick sedan till öfalmö och sålde till apoteken där.

Men han hade inte stor glädje af det ändå, ty han var ju alltid full när han kom hem igen, och hade då nästan inga inga pengar kvar i heller, och så var ^{han} då alltid bråkig också.

Så när Moller kom och ville låna morfars träskottäflar så sa alltid mormor, ja så nu behöfver du visst brännerin igen kan ja förlå men du ska ta i glas i kärret.

He, he, sa då Moller, och så fick han då ställarne, och så tog han i glas igen och fulla så flaskorna, och tog så sin gevälsrock på sig och sin tvärsäck under armen med flaskorna i, och så bar det iväg till öfalmö och så kom han hem sen mitt i natten, men då föllän de på 1850-talet. f

var han full igen.

När skolorna gick omkring hos bönderna.

Det var i början af 1800-talet när det inte fanns några fasta skolor, utan skolorna gick omkring som det hette en dag, eller en vecka, var det kanske, hos var bonde där i byarne.

Den förste skolemästaren som de kallades då var i Stora Mölkeberga en som hette Wittlock, en engelsman, en sk. kunglig förrädare som han där kallades för, han hade rymt från England där han var dömd till döden majestätsbrott eller vad det nu var.

Min morfar som var född 1805 gick då i skolan för honom, det var väst mellan 1812 o. 1814 eller kanske lite längre fram, och när detta inträffa som jag nu skall berätta så var skolan då den gängen till skroder Lepps i byn, Anders Leppen som var en sk. skölm hade så mörat pojkarne till att skära en stor lång kapp till skolemästaren han skulle ha och pycka dem med.

Och det hade de också gjort, samt spikat en bärbär också ihop så att bära den på, tillt af pilekappor, och den kom så fyra pojkar bärande in med i stugan och förräde skolemästaren där han satt och prata med Anders Leppson under fritiden.

Men då skrattade Anders Jeppsson så han hållt rent af att de sade min morfar, han hade visst inte trott att de skulle göra det ändå, men nu fick de smaka den nye kätten också så de aktade sig nog att lyda Anders Jeppsson mer.

Efter honom kom här en skolemästare som hette Wallberg, den kallade bönderna för Wallbär, den gick min mormor i skola för, hon var född 1818, och så en gång när skolan var till Ola Nils i Stora Malleberga. Skulle Ola Nils kallades de allment föty ty de skulle ju alltid ha "korten", eller maten också var de nu vara, då hade de där i den gården varit uppe sedan klockan tre på morgonen den dagen och slaktat fyra svin och så fick de barnen som de själva blodkorf till "kavre", eller frukost, men man kan ju nog tänka sig hur den den var, den både lukta och smaka ju af svin, men Ola Nils egna prjka de åt af den med god smak så min mormor och blickade sig om men den och prj fingarne, men de af de andre som hade smakat den de måtte gå ut i gården och kräka upp den igen.

Ola Nilsen så då till skolemästaren varä go "Wallbär,

ed nu göras, smid sirup på den så glatter den lätt ner."

Vej tack så där Wahlberg, ja har aldrig kunnat äta prösa, och nu slapp han ju också att äta den.

Bland Ole Mils pojkar var en som hette Gören, han kom till Sämlöv och fick ett ställe där och den kände jag, han dog vint 1888 om jag inte minns minner mig.

Hans ene son Per Görenson hade det sedan, han blef en gång nämndeman sorgligt nog, han flyttade sedan till Weberöd och därifrån hit till Lynd, här dog han i fjor. 1941.

Hur han lefde, och hur det gick till när han blef vald till nämndeman skall jag omtala i en artikel lite längre fram, ty det har ju inget samband med detta.

Ja så gick det till på den tiden, när skolorna gick omkring hos bönderna efter jag hört omtalas.